

Ny lov om offentlige anskaffelser

Første delutredning

Illustrasjon utviklet av Gjerholm AS

Utfordringen (Mandatet)

- Enklere regelverk (i lovs form)
- Kostnadseffektiv behovsdekning
- Grønnere anskaffelser
- Mer innovasjon
- Sosial bærekraft (sikre menneskerettighetene, motvirke sosial dumping, bekjempe arbeidslivskriminalitet)
- Aktivitet og verdiskaping i hele landet

Kort oppsummert: enkle regler som sikrer effektiv og bærekraftig bruk av de 750 milliardene som det offentlige kjøper inn for årlig

Utvalget

- Halvard Haukeland Fredriksen, professor i rettsvitenskap ved UiB, Bergen
- Malin Arve, professor i økonomi ved NHH, Bergen
- Marianne Breiland, statsviter, LO, Oslo
- Arnhild Dordi Gjønnnes, advokat i NHO, Oslo
- Mads Greaker, professor i økonomi ved OsloMet, Oslo
- Jon Reidar Gresseth, advokat, Arntzen de Besche, Trondheim
- Beatrice Dankertsen Hennyng, advokat, KS, Oslo
- Kjersti Holum Karlstrøm, advokat, SANDS, Tromsø
- Svein Terje Tveit, advokat, Arntzen de Besche, Oslo

Hovedpunktene i første delutredning

- 1) Ny struktur, hvor mesteparten av regelverket flyttes opp i lov
- 2) Ny formålsbestemmelse og reviderte regler om ulike samfunnshensyn (klima og miljø, innovasjon, lønns- og arbeidsvilkår, lærlinger mv.)
- 3) Vesentlige forenklinger for anskaffelser under EØS-terskelverdi
- 4) Oppdatert gjennomføring av anskaffelsesdirektivet, med veiledning

En ny samlet struktur for regelverket

- Dagens regelverk består av én hjemmelslov og 12 forskrifter
- Utvalget foreslår:
 - En ny «hovedlov» om offentlige anskaffelser
 - Vil omfatte mer enn 90 prosent av alle anskaffelser
 - Tre «særlover» om forsyningsanskaffelser, konsesjonskontrakter og forsvarsanskaffelser
 - En felles «samleforskrift» med detaljer som ikke hører hjemme på lovs nivå

Ny formålsbestemmelse – forslag til ny § 1-1

(1) Loven gir regler om fremgangsmåten for offentlige anskaffelser. Loven skal fremme effektiv og bærekraftig bruk av samfunnets ressurser.

(2) Dette innebærer blant annet at loven skal bidra til

- at oppdragsgiver får dekket sine behov på en kostnadseffektiv måte
- omstilling til et lavutslippssamfunn
- at de miljømessige belastningene av offentlige anskaffelser reduseres
- innovasjon
- anstendige arbeidsforhold
- konkurranse om offentlige kontrakter, herunder for små og mellomstore leverandører
- at det offentlige opptrer på en tillitsvekkende måte
- at arbeidet med å gjennomføre en anskaffelse står i et rimelig forhold til anskaffelsens størrelse og betydning.

(3) Sammen med lov om forsyningsanskaffelser, lov om konsesjonskontrakter og lov om forsvarsanskaffelser gjennomfører loven Norges EØS-rettslige og øvrige folkerettslige forpliktelser på anskaffelsesområdet.

Samfunnshensyn i offentlige anskaffelser

- Overordnede bestemmelser om samfunnshensyn samlet, samordnet og forenklet i kapittel 2
- Plikt til å ha offentlig tilgjengelig rutiner for ivaretagelse av samfunnshensyn (§ 2-1)
- Ny bestemmelse om grønn omstilling (§ 2-2)
- Ny bestemmelse om innovasjon (§ 2-4)
- Videreførte bestemmelser om lønns- og arbeidsvilkår, lærlinger og begrensninger i antall ledd i leverandørkjeden (§§ 2-5 flg.)
 - Noen endringer i innslagspunkter og kontrollplikter, men for øvrig har utvalget valgt å avgrense mot spørsmål som inngår i diskusjonene knyttet til Norgesmodellen
- Generell plikt til å kontraktsfeste egnede sanksjoner for brudd på kontraktsvilkår som ivaretar samfunnshensyn (§ 2-10)

Nærmere om grønn omstilling

1. Endring av formålsbestemmelsen for å løfte frem omstilling til et lavutslippssamfunn og reduksjon av de miljømessige belastningene av offentlige anskaffelser
2. Plikt til å ha offentlig tilgjengelige rutiner for grønne anskaffelser
3. Plikt til å ta hensyn til klima og miljø i alle anskaffelser
4. Klima- og miljøkartlegging i forkant (i dialog med leverandørmarkedet)
5. Plikt til å stille klima- eller miljøkrav til ytelsen
6. Plikt til å stille klima- eller miljørelaterte krav eller kriterier også i andre trinn av anskaffelsesprosessen, dersom det vil gi ytterligere klima- eller miljøgevinst uten å medføre uforholdsmessige kostnader
7. Oppfordring til bruk av veiledende kriterier fra DFØ
8. Bruk av standardiserte minimumskrav på prioriterte områder
9. Synliggjøring av behovet for innovasjon

Vesentlige forenklinger under EØS-terskelverdiene

- Innslagspunktet for regelverket foreslås heves til kr 300 000,-
- Vare- og tjenesteanskaffelser under EØS-terskelverdi (1,4/2,2 mill.):
 - Plikt til å sikre at anskaffelsen skjer på markedsmessige vilkår, men betydelig frihet for oppdragsgiver til å bestemme hvordan dette skal skje
 - Friheten begrenses av generelle prinsipper, og det skal offentligjøres at kontrakt er inngått
- Bygge- og anleggsanskaffelser under EØS-terskelverdi (56 mill.)
 - Under 15 millioner: følge samme regler som for varer og tjenester, men krav til forenklet kunngjøring fra 3 millioner
 - Over 15 millioner: direktivets regler, med noen presiseringer
 - Dissens fra to av utvalgets medlemmer her

Forenkling over EØS-terskelverdiene

- Oppdatert gjennomføring av alle bestemmelsene i anskaffelsesdirektivet
- Oppdatert fremstilling av ny rettspraksis, herunder også enkelte kodifiseringer
- Synliggjøre bestemmelsenenes EØS-rettslige opphav
 - Viktig ved tolkningen og anvendelsen av reglene
 - Synliggjør også eventuelt nasjonalt handlingsrom

Andre delutredning

- Hensynet til lokale og regionale leverandører
- Beredskapshensyn
- Avvisningsreglene
- Håndhevelse
- Utkast til lover om forsyningsanskaffelser og konsesjonskontrakter

Kommer 4. mai neste år!